

KIYMETLİ BİR ESER MÜNASEBETİYLE

Germenler, Kökenleri ve Roma Dünyasıyla İlişkileri, çev. Tuğba İsmailoğlu Kacır.

Kronik Kitap, İstanbul 2020, 143 Sayfa, ISBN:978-605-763-460-0

Herwig Wolfram

(Kitap İncelemesi)

Dr. Öğr. Üyesi Songül Dumlupınar Alican

ORCID: Orcid No: 0000-0002-1677-4778 / Turgut Özal Üniversitesi, Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi)

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 18 Ekim 2020

Kabul tarihi: 25 Kasım 2020

Article history:

Received 18 October 2020

Accepted 25 November 2020

Türk tarihçiliğinin en önemli sorunlarından birinin, kendi dışına çıkma konusundaki isteksiz ve yetersiz tavrı olduğu söylenebilir. Oysa kendi üzerine katlanan bu türden bir tarih anlayışı, hem temsil etmekte olduğu bakış açısını görünmez sınırların içine hapseder, hem de anlamak gayreti içerisinde olduğunu deklare ettiği tarihî dönemin bağlamını gerçek anlamda kavrayamaz. Tarih boyunca muhtelif coğrafyalarda muhtelif siyasal ve toplumsal yapılarla irtibat halinde yaşayan Türklerin tarihi, söz konusu siyasal ve toplumsal yapıların tarihi ile birlikte ele alınmalıdır. Bu bakımdan, Türk tarihinin anlaşılabilmesinde örneğin Ermeni, Rus, Bizans, Avrupalı, Fars, Arap vs. toplulukların tarihi büyük önemi hâzidir. Dolayısıyla Türk tarihçiliğinin bütün bu topluluk ya da milletlerin diline ve kültürüne hâkim olan tarihçileri yetiştirebilmesi gerekir. Öte yandan tarihçiliğimizin bu meselede henüz yeterli bir ilerleme kaydetmiş olduğunu söyleyebilmek pek kolay değildir. Değil tarih boyunca Türklerin irtibat halinde olduğu Avrupa'yı oluşturmakta olan alt kültür gruplarının tarihini bilmek, Anadolu coğrafyasında bin yıldır birlikte yaşadığımız Ermeni ya da Süryanî toplulukların, hatta Arapların bile tarihi bizim açımızdan dört başı mamur bir çalışma ve anlama geçmişi henüz sahip değildir.

Öte yandan bugüne dek Türk tarihçiliği neyi eksik bırakmış olursa olsun, gerçek manada kuşatıcı bir tarih anlayışı üretebilmek için bir yerlerden başlamak gerektiği de aşikârdır. Neyse ki son yıllarda sayıları oldukça artan Batı dillerinden yapılmış çeviriler bir çeşit başlangıç olarak genç Türk tarihçilerine yol göstermeye başlamış olup bu son derece sevindirici bir gelişmedir. Önümüzdeki dönemlerde daha da artacağı anlaşılan bu yönelimin geçici bir moda olmamasını, sürekli bir etkinliğe dönüşerek Türk tarihçiliğinin ayrılmaz bir parçasına dönüşmesini içtenlikle ümit ediyoruz. Bu çerçevede, yazımızın amacı, bu türden bir çalışmadan söz etmek ve henüz haberdar olmayanlara kitap hakkında kısa tanıtıcı bilgi sunmaktır.

Avrupa tarihinin yön tayin edici bir unsuru olmalarına, dolayısıyla bizim tarihimiz için de fazlasıyla önemli olmalarına rağmen ülkemizde adları dışında neredeyse hiç bilinmeyen bir topluluğu, Germenleri ele alan yeni bir kitaptan söz ediyoruz. Germenler ile alakalı çalışmaları ile uluslararası bir şöhrete sahip olan Alman tarihçi Herwig Wolfram tarafından kaleme alınmış olan söz konusu kitap, kendisi de öğretim üyesi olan Tuğba İsmailoğlu Kacır tarafından dilimize tercüme edildi ve geçtiğimiz günlerde (Ağustos 2020) son yıllarda yayınladığı tarih kitaplarıyla Türk tarihçiliğine adeta yeni bir soluk getiren Kronik Kitap tarafından neşredildi. Hacim olarak oldukça küçük olmasına rağmen içerik olarak son derece tatmin edici olan kitap, genel manada bir Germen tarihi okuması olarak ele alınabilir. Dolayısıyla Germenlerin kim olduklarını, tarihî ve toplumsal kökenlerini, Avrupa tarihindeki siyasî etkinliklerini ve geride bırakmış oldukları mirasın niteliklerini bu kitaptan öğrenebilmek mümkün. Kitabın ekseninin özellikle Germenleri Roma ile olan ilişkileri bağlamında ele alması ve bu çerçevede Avrupa'nın oluşumunu oldukça ilgi çekici bir şekilde anlatması olduğu söylenebilir. Bu bakımdan, Germenlerin "Roma'nın bir parçası olduğu" yönündeki tezinin ilgi çekici olduğunu söyleyelim.

Sorumlu yazar/Corresponding author.

e-posta: alicansongul@gmail.com.

E-ISSN 2602-3377. © 2017-2020 TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark ev sahipliğinde. Her hakkı saklıdır.

Herwig Wolfram'ın kitabı dört ana bölümden oluşturulmuş bir metin. Öncelikle Germen adı verilen toplulukların kimlikleri, kim oldukları, nasıl tanımlandıkları ve modern tarihçilerce nasıl değerlendirildikleri ele alınmış. Bu çerçevede Roma'dan günümüze uzanan süreçte bu ilgi çekici topluluğa yönelik kavrayışın nasıl dönüşüm geçirdiği ve 21. yüzyıl tarihçilerinin onlar için hangi yaklaşımları sergilediği de özetlenerek değerlendirilmiş. İkinci bölümde Germenlere dair kendilerinin ve başkalarının mitleri, onların soyları ile ilgili efsaneler, toplumsal yapılarını meydana getiren katmanlar incelenmiş. Üçüncü bölüm, Germen sosyolojisinden çıkan, örneğin Gotlar gibi toplulukların ele alındığı ve Germenlerin Hıristiyanlık ile olan ilişkilerinin inceleme konusu edildiği bir bölüm olmuş. Bu çerçevede, özellikle Germenler ile Ariusçu Hıristiyanlığın irtibatı da irdelenerek aydınlığa kavuşturulmuş. Dördüncü ve son bölüm ise Germenlerin geride bıraktıkları sosyal, siyasal ve dinsel mirasın incelenmesine tahsis edilerek burada Doğu ve Batı Gotlarına ilaveten Vandallar, Burgonlar, Lombardlar, Franklar ve Anglosaksonlar da kısa, fakat meseleyi bağlamına oturtacak biçimde anlatılmış. Roma İmparatorluğu'nun, Germen varlığını bir çeşit kendi içerisinde eriterek onu da kendisine eklediği hususu ilgi uyandıracak biçimde okura sunulmuş.

Sayfa sayısı az olmakla birlikte Germenler hakkında gerek tarihçiler gerekse konuya ilgi duyan sıradan okurlar için oldukça faydalı bir kaynak olan eserin en ilgi çekici yönlerinden biri, günlük siyasî, kültürel ve hatta bilimsel jargonumuzda kullandığımız kimi kavrayışlara yönelik yeni bakış açıları sunabilmesi. Örneğin etnisite, soy ve kavim gibi kavramların birbirleriyle olan ilişkileri ve aralarındaki farklılıklar hakkında ufuk açıcı değerlendirmeler var metinde. Bu kitap, ayrıca "Ordu Kral" şeklinde kavramsallaştırılan ve kadim Türk hükümdarlık geleneği açısından da bir çeşit açıklayıcılık içeren önemli bir kavramı tanıtmaya bakımından da çok kıymetli. Başka bir söylemeyle, hem Germen tarihini okurun zihninde belirli bir bağlama oturtuyor, hem de bu tarihi kavramsal bir çerçeve içerisinde "kendisinden istifade edilebilecek" bir teorik bir referans noktasına dönüştürüyor.

Böyle kıymetli ve kuvvetli bir eseri tarih literatürümüze kazandırdıkları için hem kitabın çevirmenini hem de yayıncısını tebrik ederim.